

BRIEF 9 VAN BONIFATIUS AAN NITHARD

Geschreven in 716-717

Dierbare kameraad en geliefde vriend Nithard, die mij niet door middel van de vergankelijke gift van het aardse goud, noch met de honingzoete verleiding van de fijnzinnige stedelijke humor gewonnen heeft, maar vanwege de spirituele verwantschap zich onlangs aan de onverbreekbare keten van de nimmer verwelkende liefdadigheid heeft verbonden, groet Wynfred nederig in naam van Jezus Christus, ons eeuwig welzijn.

Met dit deemoedig schrijven van mijn onbeduidende persoon smeed ik jou in je stralende jeugd, dierbaarste broeder, zonder aarzeling de woorden van de wijze Salomo te gedenken, die zegt: "*Denk bij alles wat je doet aan het einde, dan zul je je leven lang niet zondigen* (Sirach 7,36)" en elders: "*Nog een korte tijd is het licht bij u, ga uw weg zolang het licht is en laat de duisternis u niet overvallen* (Johannes 12,35 a-b)." Omdat al het huidige snel voorbij gaat en het eeuwige snel nadert, en alle kostbaarheden van deze wereld, of het nu de glans van goud en zilver, de bonte glinstering van edelstenen, de aanlokkelijke veelvoud van heerlijke spijsen of pronkzuchtige kleding is, verdwijnen als een schaduw, verwaaien als rook, vervliegen als schuim, naar de ware uitspraak van de psalmdichter, die zegt: "*Als gras zijn de dagen van een mens, hij bloeit als een bloem op het veld* (Psalm 103,15)" en elders: "*de schaduw van de nacht valt over mijn leven; gras ben ik, gras dat verdort.* (Psalm 102,12)"

En daarom liggen, zoals je weet, alle inhalige goudzoekers die ver zijn afgedwaald van de kennis van het Heilige, op de loer en hebben zij makkelijk te verscheuren spinnenwebben gespannen, die niets vangen dan de lege wind of stof, want volgens de psalmdichter (Vgl. Psalm 39,7) verzamelen zij schatten, zonder te weten voor wie zij ze vergaren. En als de dienaar van de gehate Pluto, de dood, met bloederige tanden gruwelijk knarsend aan hun deur staat, dan verliezen ze bevend en van alle Goddelijke hulp verstoken, plotseling hun kostbare ziel en tegelijk de bedrieglijke schat die ze dag en nacht begerig dienden, om daarna, door duivelse handen, achter de vergrendelde poorten van de onderwereld te

worden gesleurd, om eeuwigdurende straffen te ondergaan.

Daar dit alles absoluut waar is, wil ik je, vurig en met liefde versterkt, smeken dat je al deze feiten in aanmerking neemt en je haast om de genade van je aangeboren begaafdheid weer te wekken, en de wetenschap van de edele kunsten en het laaiende spirituele vuur van het Goddelijke inzicht niet laat doven in de waterige drek en het vochtige stof van de aardse verlangens; maar dat je je de woorden van de psalmdichter herinnert, die van de geheiligde man de spreuk optekent: "*Maar vreugde vindt in de wet van de HEER en zich verdiept in zijn wet, dag en nacht.* (Psalm 1,2)." En elders: "*Hoe lief heb ik, o Heer, uw wet. Ik lees hem elke dag* (Psalm 119,97)." En over Mozes in Deuteronomium: "*Leg dat wetboek geen moment ter zijde en verdiep je er dag en nacht in* (Jozua 1,8)." En daarbij er naar streven alle, door andere zaken opgeworpen, nutteloze hindernissen volledig buiten te sluiten en zo het werk met de Heilige Schrift met ingespannen geest te verrichten en daardoor de betovering van eervolle en echte schoonheid te verkrijgen, de Goddelijke wijsheid, die glanzender is dan goud, statiger dan zilver, vuriger dan granaat, witter dan bergkristal en kostbaarder dan topaas en volgens de bevlogen Prediker is geen kleinood zoveel waard als zij (Job 28,17-19). Want beste broeder, wat wordt door jonge mensen gepaster nagestreefd of zelfs door oude mannen met groter ernst bezeten dan kennis van de Heilige Schriften?

Ze zal het schip van onze ziel zonder gevaar door het gevaarlijkste onweer sturen naar de kust van het liefelijkste paradijs en naar de eeuwige vreugden van de engelen in de hemel. De eerder genoemde wijze heeft over haar gezegd: "*Wijsheid wordt nooit verduisterd door het kwaad. Haar macht omvat de wereld van het ene uiteinde tot het andere, alles bestuurt ze even voortreffelijk. Ik werd verliefd op de wijsheid, van jongs af aan heb ik haar begeerd. Ik aanbad haar schoonheid en trachtte haar als bruid te verwerven. Ze doet haar edele afkomst eer aan door met God te leven, en hij die over alles heerst heeft haar*

lief gekregen. Ze is in Gods kennis ingewijd, ze stemt in met zijn daden." (Wijsheid 7,30b-8,4) Daarom, als de Almachtige Heer het wil, dat ik ooit zal terugkeren in mijn thuisland, zoals ik mij heb voorgenomen, zweer ik dat ik in alles een trouwe vriend voor jou zal zijn en dat ik in de studie van de Heilige Schrift, voor zover het in mijn vermogen ligt, een meest toegewijde helper zal zijn.

Welnu broeder, het ga je goed, nu nog stralend in jeugdige gloed. Dat ook jij met de Heer eenmaal mag stralen in de hemelzaal, waar lof en prijs met licht omgeven samenbindt martelaren en, daarneven, apostelen en de profetenschaar, die voor de Hoogste zingen, luid en klaar. Verwerp, Nithard, met toewijding de pest van de aardse verleiding, want daaruit vloeit niet anders voort dan toegang tot de hellepoort.

Vertaler Cas Hofstee, met hulp van Laura Franssen. Eindredactie: Kees Slijkerman
Van deze vertaling kan later nog een verbeterde versie op deze pagina verschijnen.

De Bijbelcitaten zijn uit de Nieuwe Bijbelvertaling 2004. De verwijzingen naar Bijbelverzen (Sirach 7,36; Johannes 12 etc.) in de tekst zijn niet door Bonifatius ingevoegd en dat kan ook niet, want de nummering van hoofdstukken en verzen is pas veel later als hulpmiddel aan Bijbeluitgaven toegevoegd.

Brontekst Briefe des Bonifatius Willibalds Leben des Bonifatius onder eindredactie van Reinold Rau en uitgegeven in 1968 door Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt. In dat boek staan de originele Latijnse teksten zoals hieronder en een Duitse vertaling.

9. Wynfredus mahnt den Jüngling Nithard zur Pflege der Wissenschaft (716—717.)

Carissimo sodali et amico dilectissimo, quem mihi non temporalis caducum auri munus nec mellita³ per blandimenta adolescentium verborum facetiae urbanitas adscivit, sed spiritalis necessitudinis famosa adfinitas inmarcescibilis catena caritatis nuper copulavit, Nithardo⁴ Wynfredus supplex in Christo Iesu perpetuae sospitatis salutem.

Humillimis mediocritatis meae apicibus instruatam puertatis tuae indolem precor, frater karissime, ut tibi sapientissimi | Salomonis sententiae minime recordari pigeat dicentis⁵: *In omnibus operibus tuis memorare novissima tua et in aeternum non peccabis*; et alibi⁶: *Currite, dum lucem vitae habetis, ne tenebrae mortis vos comprehendant*, quia cuncta velociter transitura sunt instantia et in aeternum mansura cito adfutura, et universa mundi huius pretiosa sive in specimine auri et argenti sive in stellantium varietate gemmarum vel in luxuriosorum is ciborum aut comptorum vestimentorum adquisita diversitate similima conlatione rerum ut umbra pretereunt⁴, ut fumus fatiscunt, ut spuma marcescunt iuxta veridicam psalmigraphi sententiam dicentis²: *Homo sicut foenum dies eius, et sicut flos agri sic floriet*; et alibi⁵: *Dies meus sicut umbra declinaverunt, et ego sicut foenum arui*.

Et haec de re universi aurilegi ambroses⁷ apo ton grammaton⁸ agnis frustratis adlliecti inservire excubiis et fragilia araneorum in caesum cen flatum tenuem sive pulverem captantia tetendisse retia dinoscuntur;

³) mellitate MSS. Tangl; mellitose (aut mellitate ginzder) 6.

⁴) Der Empfänger ist nicht näher bekannt.

⁵) Jesu Sirach 7, 40.

⁶) Joh. 12, 35.

⁷) Vgl. Alubeln MG Auct. Ant. XV 204 Z. 2; 295 Z. 7. Auch die Adresse des Briefes zeigt die Vorlage ebm. S. 81.

Kijk dan op naar die schare die naar de hemel is gevaren en die met de engelen de Heerlijkheid van de Heer roemen tot in eeuwigheid. Zodat jij, waar Gods eigen Zoon de zijnen schenkt hun rijke loon, in engelengestalte aan zijn zijde met cherubim en seraphim allebeide, zoals de apostel doet voortaan aan des profeten voet, op de erestoel mag zitten en gelijk een engel straalt, aan vreugde rijk. En waar jij getuige mag zijn van je hemelse beloning, in aanwezigheid van de Koning, en waar jouw jubel, helder schoon geen ander prijst dan des Vaders Zoon*.

*'Vaders Zoon' = vrije vertaling van 'Christum'

quia cata psalmistam⁹ thesaurizant et ignorant, cui congregent illi. Et dum exactrix invisī Plutonis, mors videlicet, audenter crudeliter frendens dentibus in limine latrat, tam tremibundi et omni divino suffragio destituti animam pariter pretiosam et fallacem gazam, cui avari die noctaque sollicito inserviebant, subito amittentes perdunt, et exinde, diabolicis rapti manibus subount claustra Erebia aeterna luituri supplicia.

His autem omnibus absque scrupulo falsitatis ita se habentibus precibus caritate¹⁰ interlitis obnixae flagitantibus te implorare procuro, ut his univervis venaciter perspectis resuscitare festines gratiam ingenii¹¹ naturalis, que in te est, et liberalium litterarum scientiam et divini intellectus flagrantem spiritaliter ignem aquoso luto et humido terrene cupiditatis pulvere non extinguas; sed memor psalmigraphi de beato viro sententiam proferentis¹²: *In lege Domini fuit voluntas eius et meditabitur die ac nocte*; et alibi¹³: *Quomodo dilexi legem tuam, Domine, | tota die meditatio mea est*, et Moysen in Deuteronomio¹⁴: *Non recedat liber legis de ore tuo; et mediteris in ea diebus ac noctibus* omnibus non profuturis aliarum rerum obstaculis porro abolitis studium sanctorum litterarum mentis intentione sequi nitaris et inde gloriose ac vere pulchritudinis venustatem acquirere, si est divinam sapientiam, quae est splendidior auro, speciosior argento, ignitior carbunculo, candidior cristallo, pretiosior topazio¹⁵, et secundum sanctionem ingeniosi cationatoris¹⁴ omne pretiosum non est eo dignum. Quid enim, frater karissime, a juvenibus decentius queritur aut quid a senibus demum sobrius possidetur quam scientia sanctorum scripturarum? Que sine ullo naufragio periculose tempestatis navem anime nostrae gubernans deducet ad amoenissimi litus paradisi et ad perpetua supernorum gaudia angelorum. De qua supradictus sapiens dixit¹⁵: *Sapientia vincit malitiam; adtingit ergo a fine usque ad finem fortiter et disponit omnia suaviter. Hanc amavi et exquisivi a iuventute mea et amator factus sum 30 formae illius; generositatem clarificat contubernium¹⁶. Dei habens, sed et omnium dominus dilexit illam; doctrix est enim discipline Dei.*

¹⁰) caritatis MSS. Tangl.

¹¹) contubernium 1.3. Tangl; contubernium 2 (nom Corrector in contubernium ginzder) 6.

¹²) Psalm 118, 7.

¹³) Psalm 1, 2.

¹⁴) Psalm 118, 97.

Propterea, si Dominus omnipotens voluerit, ut aliquando ad istas partes remeans, sicut propositum habeo, perveniam, spondeo me tibi in his omnibus fore fidelem amicum et in studio divinarum scripturarum, in quantum vires subpeditent, devotissimum adiutorem¹⁸.

Vale, frater, florentibus Inventatis cum viribus,	1
Ut floreas cum Domino In sempiterno solio,	
5 Qua martyres in cuneo Regem canunt aethereo,	10
Prophetae apostolicis Consonabunt et laudibus, Qua rex regum perpetuo	
10 Civis ditat in sacculo, Iconisima sic Cherubin	15
Ut et gestes cum Seraphin, Apostolorum editus Et prophetarum filius,	
15 Nitharde, nunc nigerrima Imi coemi contagia	20
Tempe fauste, Tartarea Haec contrahunt supplicia, Altaque super aethera	
20 Rimari petens agmina, Deum quae semper canticis	25
Verum comunt angelicis, Summa sede ut gaudeas Unaque simul fulgeas,	
25 Excelsi regni praemia Lucidus captes aurea	30
Inque throno aethereo Christum laudes preconio.	

¹⁸ Die Akrosticha Nithardus in den Zeilen 16 – 23 und *etiam* in den Zeilen 25 – 28 (Christum geschrieben) rechtfertigen die Vermutung, daß hinter 24 (Vnaque geschrieben) 5 Zeilen ausgefallen sind, die das Akrostichon zu V(iras) J(elix) ergänzen

Meer van Bonifatius op www.stucom.nl

0403 Historische brontekst over reis Bonifatius naar Dorestad

0404 Brief 10 van Bonifatius

0405 Overzicht bijbelteksten in Bonifatiusbrieven

0406 Brieven van Bonifatius uit het Latijn vertaald en ingeleid, brochure van A.C. Nielson, uit 1954

Website Bonifatius-Dorestad en Nederland: www.stucom.nl/bonifatius met ook [Wat dacht, zei, las, zong en schreef Bonifatius?](#)

Meer op internet

Meer historisch kritische beschouwingen zouden staan bij de originele Latijnse tekst zoals te vinden via www.dmgh.de.

Verzamelpagina www.kcv-net.nl/kcv/a/4093/bonifatius-dorestad

[Publicaties in allerlei media over Bonifatius-Dorestad](#)

[Facebookgroep Bonifatius-Dorestad](#)

Dit is document 0415 op www.stucom.nl